

Rajala ohjasi kasvatustieteen sivugraduni, ja myöhemminkin keskustelin usein hänen kanssaan tutkimuksen teosta. Rajala oli myös merkittävänä apuna 2000-luvulla alussa, kun osallistuin Suomen Akatemian rahoittamaan tutkimusprojektiin. Kaimani auttoi minua tilastollisten tutkimusmenetelmien soveltamisessa. Hän on jäänyt mieleeni ystävällisenä ja hyvin auttavaisena kollegana. Vuonna 2009 julkaistiin Rajalan kunniaksi 60-vuotisjuhlakirja, jossa omalta osaltani muistelen hänen uraansa ja yhteistyötäni hänen kanssaan artikkelissa *Kansainvälistä toimintaa, tilastomenetelmiä ja pihatalkoita – muistoja Vilhontalolta Yliopistonkadulle*. Raimo Rajala on KUVASSA 50²⁷.

Hyvin merkittävä muutos kasvatustieteiden tiedekunnassa tapahtui vuonna 1991, kun Juhani Jussila Helsingin yliopistosta valittiin Rovaniemelle kasvatustieteiden professoriksi ja vähän myöhemmin dekaaniksi. Hänen johdollaan erityisesti tiedekunnan tutkimus alkoi kehittyä pitemmin harppauksin. Jussila oli ollut pitkään Helsingin yliopistossa apulaisprofessorina, ja hän toi sieltä monia hyviä käytänteitä Lapin yliopistoon. Jussila oli vuonna 1989 Terttu Gröhnin kanssa toimittanut teoksen *Laadullisia lähestymistapoja koulutuksen tutkimuksessa*. Siinä tarkasteltiin muun muassa diskurssianalyysiä, fenomenologiaa ja systemaattista analyysiä, johon Jussila oli erityisesti perehtynyt. Näitä tutkimusmenetelmiä ei juurikaan oltu käytetty vielä siihen aikaan kasvatustieteen osastossa Lapin korkeakoulussa.

KUVA 50. Raimo Rajala.

²⁷ KUVAT 50, 52-54, 72 ja 76 on julkaistu KIDE-lehdessä. Ne on ottanut Mauri Päättjä.

Jussila oli hyvin perillä, jopa aitiopaikalla, opettajankoulutuksen tilanteesta Suomessa. Korkeakoulujen arviointineuvosto julkaisi vuonna 1999 Jussilan ja Seppo Saaren toimittaman raportin, jossa tarkasteltiin yliopistoissa annettavan opettajankoulutuksen arviointia. Näin Jussila pääsi merkittävästi vaikuttamaan opettajankoulutuksen tilanteeseen 1990-luvun lopulla, ja tästä oli hyötyä myös Lapin yliopistolle. Kasvatustieteiden tiedekunnassa oli ollut pitkään pääosin sama henkilökunta. Tämänkin takia tarvittiin Jussilan tapaista muualta tullutta kokenutta professoria, joka toi uusia ideoita tiedekunnan kehittämiseen. Kerron myöhemmin Jussilan tärkeästä roolista lisensointityöni ja väitöskirjani ohjaajana 1990-luvulla.

Päivi Naskali oli KTO:lla pitkään kasvatustieteen assistenttina ja yliassistenttina sekä myöhemmin naistutkimuksen yliassistenttina. Päivin väitöskirja *Tyttö, äiti, kasvatus: kohti feminiinistä kasvatusfilosofiaa* hyväksyttiin vuonna 1998. Vuonna 2005 hänet valittiin sukupuolentutkimuksen professoriksi. Vuodesta 2012 alkaen Päivi oli yhden kauden tiedekunnan dekaanina.

Olin mukana yliassistentti Juha Suorannan väitöstilaisuudessa ja tohtorinkaronkassa vuonna 1995. Suorannan väitöskirja *Tekstit, murrokset ja muutos* liittyi laadullisten tutkimusmenetelmien kehittämiseen. Se oli tärkeä tutkijan urani kannalta, koska siihen mennessä valtaosassa tiedekuntamme väitöskirjoista oli sovellettu tilastollisia tutkimusmenetelmiä. Suoranta nimitettiin vuonna 2000 tiedekuntaan mediakasvatuksen professoriksi. Myöhemmin hän siirtyi Tampereen yliopistoon aikuiskasvatuksen professoriksi.

Juhani Aaltola oli jonkin aikaa professorina kasvatustieteen osastossa. Hänen poikansa Mika Aaltola on europarlamentaarikko ja toimi aiemmin Ulkopoliittisen instituutin johtajana. Leo Pekkala oli Lapin yliopiston kansainvälisten asioiden sihteerinä. Sen jälkeen hän oli kasvatustieteiden tiedekunnassa pitkään assistenttina, yliassistenttina ja mediakasvatuksen lehtorina. Leon väitöskirja²⁸ hyväksyttiin vuonna 1999. Hän siirtyi vuonna 2013 Helsinkiin KAVIn apulaisjohtajaksi. Ulla-Maija Salon väitöskirja on kiinnostava etnografinen tutkimus yhden koululuokan ”maailmoista ja järjestyksistä”, jossa hän on soveltanut muun muassa keskusteluanalyysiä. Hän siirtyi myöhemmin tutkijaksi Helsingin yliopistoon.

²⁸ Lesser nations: the Nordic countries in English history books

KTO:n henkilökunnasta olin tietysti eniten tekemisissä ainedidaktikkojen kanssa. Heistä moni toimi työyhteisössämme pitkään, jopa useita vuosikymmeniä. Siten opimme tuntemaan toisemme hyvin. Ainedidaktikoihin kuului hyvin kiinnostavia ja jopa värikkäitä henkilöitä. Mieleeni on jäänyt erityisesti biologian ja maantieteen didaktiikan lehtori Jouko Piirola. Hän oli hyvin ansioitunut omalla tieteenalallaan ja oli aikanaan väitellyt tohtoriksi Helsingin yliopistossa. Opiskelijat kertoivat monia värikkäitä tarinoita Piirolan opetuksesta. Piirolan lempiaihe maantieteen opetuksessa oli Afrikka, jossa hän oli käynyt useita kertoja myös metsästämissä. Piirola vei biologiaan ja maantieteeseen erikoistuvat luokanopettajaopiskelijat vierailukäynnille Afrikkaan. Piirola oli 1980- ja 1990-luvulla KTO:n ainoa ainedidaktiikan lehtori, joka julkaisi tieteellisiä artikkeleita myös kansainvälisillä foorumeilla. Piirolan jälkeen biologian ja maantieteen didaktiikan väliaikaisena lehtorina oli Pekka Kerkelä. Sen jälkeen virkaan valittiin filosofian lisensiaatti Marko Karhu. Hän on tehnyt pitkään ansiokasta työtä myös yliopiston luottamusmiehenä.

Merkittävä opettaja KTO:ssa oli myös saamen kielen lehtori Leif Rantala. Vilhontalolla jaoin työhuoneen Leifin kanssa. Leif kertoi paljon värikkäitä tarinoita matkoiltaan. Hän oli ollut muun muassa Kiirunassa järjestetyssä tilaisuudessa tulkkina Ruotsin kuningasparille. Leif piti paljon yhteyttä saamelaisiin Lapissa ja myös Kuolan alueella, jossa hän vieraili usein. Rantala kokosi matkoiltaan arvokkaan ja monipuolisen kokoelman saamelaisten kulttuuriin liittyviä esineitä, joita hän säilytti työhuoneensa vieressä olevassa varastossa. Leif teki pitkän ja ansiokkaan uran Lapin yliopistossa. Valitettavasti hän sairastui vakavasti eläkkeelle jäämisen jälkeen ja kuoli vuonna 2015.

Pitkäaikaisista työntekijöistä muistan hyvin myös äidinkielen ja kirjallisuuden didaktiikan lehtorin Hannu Rahikaisen. Hän on kotoisin Rantsilasta. Hannu oli pidetty opiskelijoiden keskuudessa. Hannu oli henkeen ja vereen kirjallisuuden opettaja, ja hänen vetämänsä kirjallisuuskeskustelut ovat jääneet monien luokanopettajaopiskelijoiden mieleen. Hannu tutki lisensiaatin työssään Pellossa asuneen kirjailija Timo K. Mukan kirjallista tuotantoa. Taitavana haitarin soittajana hänet on nimetty mestaripelimanniksi. Hannu on opettanut haitarinsoittoa Lapin läänin ex-maaherralle Hannele Pokalle.

Ehkä parhaiten ainedidaktiikan lehtoreista mieleeni on jäänyt Seija Tuovila, joka aloitti Lapin korkeakoulussa samoihin aikoi-

hin kuin minä. Seija on kotoisin Ylitorniolta. Hän toimi äidinkielen didaktiikan lehtorina. Seija oli myös pidetty opiskelijoiden keskuudessa. Hän oli draamapedagogiikan uranuurtaja Lapin yliopistossa. Seija ohjasi äidinkielen erikoistujien draamaopintoihin liittyen myös näytelmiä, joista esitettiin muun muassa yliopiston vuosijuhlassa Fellman-salissa. Seija opasti opiskelijoitaan myös siihen, miten oppilaita voidaan kielentutkijoiden tavoin ”hoksauttaa” huomaamaan itse joitakin kielen ja kielenkäytön ominaisuuksia. Vastaavan metodin käyttöä opetin matematiikan didaktiikan kurssillani matematiikan oppisisältöihin. Tein vuosikymmenien mittaan hyvin paljon yhteistyötä Seijan kanssa. Muistan monet kiinnostavat keskustelut hänen kanssaan: Pohdimme tiedekunnan tilaa ja muita ajankohtaisia asioita. Keskustelimme paljon myös opiskelijoista. Saimme toisiltamme arvokasta vertaistukea silloin, kun sitä tarvittiin. Tehdessäni tätä kirjaa olen keskustellut hyvin usein Seijan kanssa. Hän teki lisensiaatintyönsä Oulun yliopiston suomen kielen laitokselle vuonna 1988 peruskoulun yhdeksäsluokkalaisten käsitteiden semanttisesta hallinnasta. Seijan väitöskirjasta samoin kuin hänen toiminnastaan opettajankouluttajien akateemisessa kirjoittajaryhmässä kerron myöhemmin. KUVASSA 51 on Seija Tuovila.

Minulla on paljon hyviä muistoja myös historian ja uskonnon didaktiikan lehtorista Antti Kursusta. Kun muutin syksyllä 1988 Syväsenvaaraan rivitalokaksioon, olin paljon tekemisissä Antin kanssa. Hän asui perheineen lähellä omakotitalossa. Kävimme usein Antin kanssa sauvakävelyllä ja samalla pohdimme työhön ja muihinkin elämänalueisiin liittyviä asioita. Sauvakävelyä olen harrastanut siitä asti säännöllisesti monta vuosikymmentä. Se on auttanut minua palautumaan pitkien työviikkojen aiheuttamasta stressistä. Toisinaan Antin omakotitalossa järjestettiin myös pihatalkoita, joihin osallistuivat Antin ja minun lisäksi myös Aki Tornberg, Raimo Rajala ja Juho Mutka. Pihatalkoista on jäänyt mieleeni monia hauskoja muistoja. Voi olla, että kaikki pihaan tulevat laatat eivät aina menneet ihan kohdalleen. Antti oli tehnyt lisensiaatintyönsä Oulun yliopistoon Jeesuksesta historiallisena henkilönä. Antti sai hyvin positiivista palautetta opetuksestaan luokanopettajaopiskelijoilta. Muistan useat kiinnostavat keskustelut Antin kanssa tuntisuunnitelmien tekoon liittyen. Antti kertoi, että hän on painottanut opiskelijoille erityisesti tuntien alussa tapahtuvan motivoinnin merkitystä.